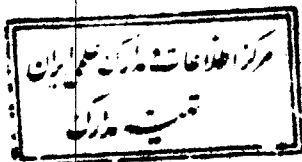

به نام خداوند جان آفرین
حکیم سخن در زبان آفرین

۲۵۳۰۱

دانشگاه فردوسی مشهد
دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه تحصیلی دوره کارشناسی ارشد
رشته زبان شناسی همگانی

عنوان:

**بررسی و تحلیل خطاها در کاربرد حروف اضافه زبان انگلیسی در
زبان آموزان فارسی زبان (در مقطع کارشناسی)**

به راهنمایی استاد ارجمند:

جناب آقای دکتر نادر جهانگیری

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر مشکوة الدینی

پژوهشی از:

کاظم یوسفی

تابستان ۱۳۷۴

۲۵۳۰۱

حروفچینی لیزری و تکثیر چاپاک (مشهد)

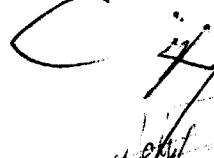
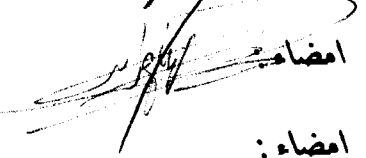
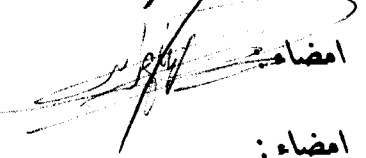
تصویب نامه رساله

این پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد زبانشناسی همگانی که به توسط

خانم آقای تهیه شده، در جلسه دفاع به تاریخ ۱۳۷۰/۱/۱۳.....

به تصویب هیات داوران رسید و مورد تایید تحصیلات تکمیلی دانشگاه فردوسی مشهد می
باشد.

هیات داوران :

- ۱- استاد راهنما، امضاء:
- ۲- استاد مشاور، امضاء:
- ۳- استاد مشاور، امضاء:
- ۴- استاد مدعو، امضاء:
- ۵- استاد مدعو، امضاء:

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیش گفتار
۳	بخش اول: حروف اضافه در زبان فارسی
۴	۱-۱) بخش اول: حروف اضافه در زبان فارسی و پاره‌های تعریف و تحلیلهای روساختی
۵	۱-۱-۱) انواع حروف اضافه
۵	۲-۱) حروف اضافه ساده
۵	۱-۲-۱) حرف اضافه از
۷	۲-۲-۱) حرف اضافه به
۱۰	۳-۲-۱) حرف اضافه با
۱۲	۴-۲-۱) حرف اضافه باز
۱۴	۵-۲-۱) حرف اضافه بالا
۱۴	۶-۲-۱) حرف اضافه بر
۱۷	۷-۲-۱) حرف اضافه برای
۲۰	۸-۲-۱) حرف اضافه بدون
۲۰	۹-۲-۱) حرف اضافه پس
۲۱	۱۰-۲-۱) حرف اضافه پهلوی
۲۱	۱۱-۲-۱) حرف اضافه پی
۲۲	۱۲-۲-۱) حرف اضافه پیش
۲۳	۱۳-۲-۱) حرف اضافه تا
۲۴	۱۴-۲-۱) حرف اضافه جز
۲۵	۱۵-۲-۱) حرف اضافه در
۳۲	۱۶-۲-۱) حروف اضافه درون - برون - بیرون

- ۳۲..... (۱۷-۲-۱) حرف اضافه مانند - مثل
- ۳۳..... (۱۸-۲-۱) حرف اضافه نزد
- ۳۳..... (۱۹-۲-۱) حرف اضافه نزدیک
- ۳۴..... (۳-۱) حروف اضافه گروهی
- ۳۵..... (۱-۳-۱) تعریف حرف اضافه گروهی
- ۳۶..... (۲-۳-۱) تشخیص حرف اضافه گروهی
- ۳۸..... (۳-۳-۱) انواع حروف اضافه گروهی
- ۳۸..... (۱-۳-۱-۱) حرف اضافه + اسم +
- ۳۸..... (۱-۱-۳-۳-۱) از + اسم +
- ۳۹..... (۲-۱-۳-۳-۱) با + اسم +
- ۳۹..... (۳-۱-۳-۳-۱) بر + اسم +
- ۴۰..... (۴-۱-۳-۳-۱) به + اسم +
- ۴۱..... (۵-۱-۳-۳-۱) در + اسم +
- ۴۲..... (۲-۳-۳-۱) اسم + حرف اضافه
- ۴۲..... (۱-۲-۳-۳-۱) اسم +
- ۴۲..... (۲-۲-۳-۳-۱) اسم + از
- ۴۳..... (۳-۲-۳-۳-۱) اسم + به
- ۴۳..... (۴-۲-۳-۳-۱) اسم + بر
- ۴۴..... بخش دوم: حروف اضافه در زبان انگلیسی
- ۴۵..... (۱-۲) مقدمه
- ۴۶..... (۱-۱-۲) تعریف حروف اضافه

- ۲-۱-۲) ویژگیهای خاص ۲ حروف اضافه از نظر ساختگرایی ۴۷
- ۲-۱-۳) شکل ساختاری یا ساختواژه‌ای حروف اضافه ۴۷
- ۲-۲) انواع حروف اضافه در زبان انگلیسی ۴۷
- ۲-۲-۱) حروف اضافه یک کلمه‌ای یا ساده ۴۸
- ۲-۲-۲) حروف اضافه دو کلمه‌ای ۵۰
- ۲-۲-۳) حروف اضافه سه یا چهار کلمه‌ای ۵۳
- ۲-۳) گروه‌های حرف اضافه‌ای ۵۴
- ۲-۳-۱) نقش نحوی یا دستوری حروف اضافه‌ای ۵۵
- ۲-۳-۲) نقش گروه‌های حرف اضافه‌ای ۵۹
- ۲-۳-۳-۱) گروه‌های حرف اضافه‌ای در نقش صفت ۵۹
- ۲-۳-۳-۲) گروه‌های حرف اضافه‌ای در نقش قید ۶۳
- ۲-۳-۳-۳) گروه‌های حرف اضافه‌ای در نقش اسم ۶۶
- ۲-۳-۴) نقش اسمی مفعولی حرف اضافه‌ای ۶۶
- ۲-۳-۵) واژه‌های تأکیدی با گروه‌های حرف اضافه‌ای ۶۷
- ۲-۴) جایگاه گروه‌های حرف اضافه‌ای ۶۷
- ۲-۴-۱) جایگاه‌های گروه‌های حرف اضافه‌ای در نقش صفت ۶۷
- ۲-۴-۲) موقعیت گروه‌های حرف اضافه‌ای در نقش قید ۶۹
- ۲-۴-۳) حروف اضافه در جایگاه پایانی ۷۰
- ۲-۵) افعال و حروف اضافه ۷۱
- ۲-۵-۱) افعال و حروف اضافه‌ای که اغلب با هم به کار برده می‌شوند ۷۱
- ۲-۵-۲) حروف اضافه‌ای که در جایگاه بعد از فعل به کار می‌روند ۷۱
- ۲-۵-۳) شکل فعل بصورت *ing* بعد از حروف اضافه ۷۲

- ۷۳..... ۲-۵-۴) افعال دارای دو مفعول.....
- ۷۹..... ۲-۵-۴-۱) مفعول مستقیم و مفعول حرف اضافه.....
- ۷۹..... ۲-۵-۴-۲) کاربرد مفعول با دو حرف اضافه.....
- ۸۲..... ۲-۵-۴-۳) افعال با مفعول مستقیم و غیر مستقیم.....
- ۸۴..... ۲-۵-۴-۴) نقش و جایگاه حروف اضافه.....
- ۸۹..... ۲-۶-۱) معانی حروف اضافه انگلیسی.....
- ۸۹..... ۲-۶-۱) تعریف معنایی حروف اضافه.....
- ۹۰..... ۲-۶-۲) طبقه بندی حروف اضافه با توجه به مفهوم آنها.....
- ۱۰۳..... ۲-۶-۳) نمونه مثالهایی در مورد معانی برخی از حروف اضافه.....
- ۱۰۶..... ۲-۶-۴) فهرستی از حروف اضافه با توجه به موارد کاربردی و معنایی آنها.....
- ۱۰۶..... ۲-۶-۴-۱) فهرستی از حروف اضافه با توجه به موارد کاربرد آنها.....
- ۱۱۰..... ۲-۶-۴-۲) تعدادی از حروف اضافه با توجه به معانی ارائه شده توسط آنها.....
- بخش سوم: مقایسه مقابله‌ای حروف اضافه در زبان انگلیسی و فارسی..... ۱۲۰**
- ۱۲۰..... ۳-۱-۱) تحلیل مقابله‌ای حروف اضافه در زبان انگلیسی و فارسی.....
- ۱۲۱..... ۳-۱-۱) انواع حروف اضافه.....
- ۱۲۲..... ۳-۱-۲) حروف اضافه مرکب یا پیچیده.....
- ۱۲۳..... ۳-۱-۳) جایگاه حروف اضافه.....
- ۱۲۳..... ۳-۱-۴) حروف اضافه نشاندار و اژگانی.....
- ۱۲۴..... ۳-۱-۵) حروف اضافه و متمم‌هایشان.....
- ۱۲۵..... ۳-۱-۶) حروف اضافه قبل از *that clause* (جمله یابند تابعی و فرعی).....
- ۱۲۶..... ۳-۱-۷) حروف اضافه قبل از مصدر.....

- ۱۲۶..... ۸-۱-۳ حروف اضافه و قيود حرف اضافه‌ای
- ۱۲۷..... ۹-۱-۳ حروف اضافه در نقش ربطی
- ۱۲۸..... ۱۰-۱-۳ حروف اضافه در ابتدای جملات پیرو (تابعی یا فرعی)
- ۱۲۸..... ۱۱-۱-۳ فعلهای حرف اضافه
- ۱۲۹..... ۱۲-۱-۳ تحلیل مقابله‌ای نقشهای نحوی حروف اضافه
- ۱۲۹..... ۱۳-۱-۳ تحلیل مقابله‌ای حروف اضافه از نظر ساختار در زبان فارسی و انگلیسی
- ۱۳۱..... ۲-۳ معانی حروف اضافه‌ای
- ۳-۳ تحلیل مقابله‌ای افعال در زبان انگلیسی با معادل‌های افعال مرکب خود (بهمراه حرف اضافه) در زبان فارسی
- ۱۵۱..... ۱-۳-۳ افعال ساده انگلیسی
- ۱۵۲..... ۲-۳-۳ افعال دو قسمتی (مرکب دوواژه‌ای)
- ۱۵۵..... ۳-۳-۳ تحلیل مقابله‌ای افعال متعدی در زبان انگلیسی و فارسی
- ۴-۳ مواردی دیگر از مقایسه مقابله‌ای حروف اضافه در فارسی و انگلیسی با اشاره به تداخل زبانی آنها:
- ۱۵۸..... ۵-۳ استفاده نادرست از حروف اضافه (برخی موارد تداخل)
- ۱۶۵..... ۶-۳ حذف حروف اضافه
- ۱۶۶..... ۷-۳ استفاده از حروف اضافه بصورت حشو

بخش چهارم: پرسشنامه و کارمیدانی و نتایج حاصل از آنها

- ۱۶۸..... ۱-۴ مقدمه
- ۱۷۲..... الف) پرسشهایی بصورت تست ۴ جوابی
- ۱۸۶..... ۲-۴ بررسی خطاها در کاربرد حروف اضافه بترتیب حروف الفبا

- ۳-۴) پرسشهایی بصورت متن همراه با حرف اضافه و تجزیه و تحلیل خطاها. ۲۰۹.....
- ۴-۴) برخی مفاهیم عمده در یادگیری زبان دوم..... ۲۲۳.....
- ۱-۴-۴) بررسی پاره‌ای شباهتها و اختلافات موجود میان فراگیری زبان اول و زبان دوم. ۲۲۴.....
- ۲-۴-۴) مسأله تداخل در یادگیری زبان خارجی..... ۲۳۰.....
- ۳-۴-۴) اهمیت خطاهای زبان آموزان..... ۲۳۵.....
- بخش پنجم: تحلیل خطاها با توجه به ارتباط دو بخش نظری و عملی.** ۲۴۷.....
- ۱-۵) تحلیل خطاهای مربوط به حروف اضافه انگلیسی..... ۲۴۷.....
- ۲-۵) پیشنهاداتی چند در ارتباط با آموزش حروف اضافه انگلیسی به فارسی زبانان. ۲۶۹.....
- ۱-۲-۵) مقدمه..... ۲۶۹.....
- ۲-۲-۵) اشکالات فارسی زبانانی که زبان انگلیسی را فرا می‌گیرند..... ۲۷۰.....
- ۳-۲-۵) برخی از مشکلات انگلیسی زبانان در فراگیری زبان فارسی..... ۲۷۶.....
- ضمائم (فهرستها و جداول و نمودارها)..... ۲۸۲.....
- کتابنامه (ماخذ و منابع فارسی و انگلیسی)..... ۲۹۱.....

سپاسگزاری و اهدا

در مراحل مختلف نگارش این رساله - از یادداشت برداری تا صرافی - دوستان ، همکاران و عزیزان بسیاری مرا یاری کردند که بدین وسیله از تمامی ایشان بویژه آقایان : ملک‌زاده ، مهردادیان ، امدزاده ، میدرپور، رسولی ، قدرانی می‌نمایم .

و این رساله را به پاس قدرانی از همراهی‌ها و همدلی‌های مادر بزرگوارم خانم ظریف عسگریان و همسر گرامی‌ام خانم فاطمه زمانیان به ایشان تقدیم می‌کنم ، هر چند نمی‌تواند پستفگوی زحمات ایشان باشد.

ک . یوسفی

پیش گفتار:

حرف اضافه مبحث عظیم و پردامنه‌ای است و گستردگی آن بحدی است که تدوین کتب مستقلی رامی‌طلبد.^۱

بخش اول پایان‌نامه حاضر به تعاریف، انواع، و معانی حروف اضافه در زبان فارسی می‌پردازد.

در بخش دوم حروف اضافه زبان انگلیسی مورد بررسی قرار گرفته است. در بخش سوم مقایسه‌ی مقابله‌ای حروف اضافه در زبان فارسی و انگلیسی صورت گرفته است.

بخش چهارم شامل پرسشنامه و کار میدانی و نتایج حاصل از آن می‌باشد. در بخش پنجم تحلیل خطاها با توجه به ارتباط دو بخش عملی و نظری صورت گرفته و پیشنهادهایی در ارتباط با آموزش حروف اضافه انگلیسی به فارسی زبانان ارائه شده است. لازم به ذکر است که براساس اطلاعات مؤلف این پایان‌نامه، تاکنون تحقیق مستقلی در بررسی حروف اضافه فارسی و انگلیسی بویژه تحلیل خطاهای کاربردی حروف اضافه زبان انگلیسی، که بتواند پژوهشگر را از تحقیق بیشتر بی‌نیاز کند، صورت نگرفته است و نگارنده امید دارد که بتواند گامی هرچند ناچیز در این امر بردارد.

این پژوهش نگاهی روساختی و عمدتاً بر پایه‌ی نظریه‌ی ساخت‌گرایان به حروف اضافه دارد و عمدتاً بر مطالب و تحلیلها بر اساس این نظریه می‌باشد. منابع مورد استفاده به دو

(۱). نگ: خطیب رهبر، خلیل (دکتر)، دستور زبان فارسی، کتاب حروف اضافه و ربط، انتشارات سعدی، سال

گروه عمده فارسی و انگلیسی تقسیم می‌شوند.

هرچند در ابتدای کار و تصویب طرح توسط گروه محترم آموزشی تصور می‌شد پژوهش و تألیف خیلی سریع پیش رود، اما در طی تحقیق بیشتر به گستردگی آن آگاه شدم چنانکه دو سال صرف تحقیق و پژوهش و تألیف و تحلیل و نگارش شد. در پایان وظیفه خود می‌دانم که مراتب تشکر و قدردانی خود را از استادان ارجمند گروه زبان‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی بویژه از استاد راهنمای گرامی جناب آقای دکتر نادر جهانگیری که راهنمایی‌های ایشان در تمامی مراحل راهگشای این پایان‌نامه بوده سپاسگزاری نمایم. همچنین از استاد گرانقدر و محترم جناب آقای دکتر مهدی مشکوة‌الدینی که در طول تدوین این پژوهش همواره وقت گرانبهای خود را در اختیارم نهادند و تذکرات و پیشنهادات باارزشی ارائه دادند کمال امتنان را دارم. از استاد ارجمند و محترم جناب آقای دکتر زمردیان که در طول این پژوهش همواره مرا یاری و راهنمایی کرده‌اند، تشکر و سپاسگزاری مینمایم و با گرامیداشت یاد استاد فرزانه و روانشاد دکتر محمد مستاجر حقیقی، که با فضل بیکران خود افقهای تازه‌ای از دانش و فرهنگ این مرزوبوم کهن را به رویم گشود، سخن را به پایان می‌برم. روانش شاد باد.

کاظم یوسفی

مردادماه ۱۳۷۴

بخش اول :

حروف اضافه در زبان فارسی

۱-۱ بخش اول:

حروف اضافه در زبان فارسی و پاره‌ای تعاریف و تحلیل‌های روساختی

حروف اضافه به خاطر اهمیت نقش آفرینی که در جملات فارسی دارند، از پربسامدترین واژه‌ها در زبان فارسی بشمار می‌آیند.

همچنان‌که در پیشگفتار ذکر شد، این پژوهش تعاریف را بر پایه نگرشهای روساختی و عمدتاً "ساخت‌گرایی ارائه داده است.

از دیدگاه دستور نویسان سنتی حروف اضافه‌آنهايي هستند که نسبت میان دو کلمه (نسبت اسم به فعل یا شبه فعل) را معلوم کنند. اسمی که بعد از حروف اضافه واقع می‌شود مفعول غیر صریح (بواسطه) نام دارد.^۲

از دیدگاه ساخت‌گرایی حرف اضافه کلمه‌ای است که نقش اسم یا ضمیر یا گروه اسمی را که همراه آن آمده، نشان می‌دهد. در سه مورد زیر، حرف اضافه، نقش کلمه یا گروه کلماتی را که متمم فعل هستند، نشان می‌دهد.^۳

نقش قیدی: به اصفهان رفتم. در زیباترین خیابانهای آن شهر گردش کردم.
 نقش مفعول رایی: پرویز را دیدم.

(۲). ذوالنور، رحیم، دستور زبان فارسی در حروف و نحو و املاي فارسی، انتشارات درخشان، سال ۱۳۴۳، ص ۱۱۸.

(۳). صادقی، علی اشرف، ارزنگ، غلامرضا، دستور سال سوم آموزش متوسطه عمومی فرهنگ و ادب، انتشارات وزارت آموزش و پرورش، سال ۱۳۶۲، ص ۶۱.

نقش مفعول به ای: همه به پرویز نگاه کردند. (۲)

۱-۱-۱ انواع حروف اضافه: حروف اضافه پرکاربرد زبان فارسی عبارتند از:

۱-۲-۱ حروف اضافه ساده

مانند: از، به، با، بر، تا، در، اندر.

حروف اضافه گروهی، مانند: نزد، نزدیک، پیش، برای، بهر، روی، زیر، سوی، میان،

بی، جز، پی، چون، و جز اینها.

با اینکه حروف اضافه بسیط با حروف اضافه گروهی درارتباطی نزدیک قراردارند،

دراین پژوهش مطالعه آنها جداگانه صورت می‌گیرد. نکته قابل توجه اینکه بررسی حروف

اضافه دراین گفتار بترتیب حروف الفبا صورت گرفته است:

۱-۲-۱-۱ از - در موارد زیر کاربرد دارد:

۱-۲-۱-۱-۱ برای اشاره به جنس^۴:

ساعتی از طلا در دست داشت.

۱-۲-۱-۲-۱ بلندی و مقام^۵ (چنانچه با کلمه بر ترکیب شود):

از بر مرکب نشست و رفت.

از بر رود گذشت. (یعنی بر بالای و از کنار)

۱-۲-۱-۳-۱ جدا شدن، بلند شدن، دور شدن.

او از دوستانش جدا شد.

۱-۲-۱-۴-۱ مالکیت (هرگاه در جلوی کلمه آن که ن آن کسره داشته باشد قرار گیرد):

این کتاب از آن من است و این خانه از آن اوست.

امروز در محاوره، بیشتر ایرانیان بجای از آن، مال استفاده می‌کنند و مثلاً می‌گویند:

(۴). پنج استاد، همان، ص ۷۴.

(۵). پنج استاد، همان، ص ۷۵.